

ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ПРАВО ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ

УДК 65.011.1
JEL Classification O32, G32, M21
DOI 10.33111/EE.2023.51.GrachS

S. Grach
Director
LLC UMA CONSULTING
03115, Kyiv, Lvivska street, 26-A
Master's student
National Mining University,
Department of Applied Economics

С. В. Грач
магістр, директор
ТОВ «УМА Консалтинг»

ORCID: 0009-0008-1845-2212

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

АНОТАЦІЯ. Забезпечення економічної безпеки м'ясопереробних підприємств є ключовим фактором у сучасних умовах. Ця галузь впливає на продовольчу безпеку та економіку країни. Ефективна економічна безпека допомагає підприємствам адаптуватися до змін, підтримувати конкурентоспроможність та розвиватися. Інформаційна безпека відіграє важливу роль, забезпечуючи доступ до актуальної інформації та захищаючи конфіденційні дані. Збір та аналіз інформації дозволяє ефективно реагувати на ринкові тенденції, а технологічна інформація сприяє інноваціям. Це гарантує стабільність і розвиток м'ясопереробних підприємств, сприяючи економічній безпеці галузі та національній економіці загалом.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інформаційна безпека, економічна безпека, м'ясопереробне підприємство.

INFORMATION SUPPORT OF ECONOMIC SECURITY OF MEAT PROCESSING ENTERPRISES

ANNOTATION. Ensuring the economic security of meat processing enterprises is an integral component of successful and sustainable operations in today's economic conditions. This industry plays a crucial role in ensuring food security and holds significant importance in the national economy. Economic security for meat processing businesses enables them to effectively respond to changes in the economic environment, market competition risks, fluctuations in raw material prices, and other adverse influences.

The importance of economic security lies in maintaining financial stability, supporting production process stability, and fostering long-term development for these enterprises. Effective economic security enables businesses to meet market demands, preserve competitiveness, attract investments, and create favorable conditions for innovative solutions and process improvements. The significance of economic security for meat processing enterprises is indispensable for their viability and contributes positively to the industry's development and the national economy as a whole.

The informational component plays a pivotal role in ensuring the economic security of meat processing industry enterprises. In the current era of high technological changes and economic globalization, access to timely and accurate information is crucial for making effective decisions and adapting to changes. Information security helps protect confidential and critical data from unauthorized access, ensures data processing reliability, and mitigates the risk of cyberattacks.

Specifically, gathering and analyzing information on market trends, competitive situations, consumer preferences, allows enterprises to respond promptly to changes and adjust their strategies. Technological information supports the implementation of innovations and process enhancements. Monitoring ecological parameters, in particular, assists in maintaining product quality standards.

In conclusion, the presence and proper utilization of the informational component contribute to effective risk management, process improvement, and stability in meat processing enterprises, thus ensuring their economic security.

KEY WORDS: information security, economic security, meat processing enterprise.

Вступ. В умовах постійних змін на ринку, зростаючої конкуренції та широкого застосування технологій питання забезпечення ефективності та стійкості м'ясопереробного сектору стають ключовими.

Інформаційне забезпечення відіграє критичну роль у прийнятті рішень, плануванні виробництва, аналізі ринкових тенденцій та взаємодії з партнерами. Розвиток цифрових технологій дозволяє впроваджувати системи моніторингу, аналізу та прогнозування, що покращує стратегічне управління підприємствами.

Ураховуючи зростаючу увагу до якості продукції, безпеки харчових продуктів та дотримання стандартів, дослідження інформаційного забезпечення економічної безпеки м'ясопереробних підприємств має важливе значення для стійкого розвитку цієї галузі та гарантування високої якості продукції для споживачів.

У сучасних умовах глобалізації та швидкого технологічного розвитку м'ясопереробні підприємства стикаються зі складнощам-

ми дотримання економічної безпеки. Прискорений обмін інформацією, зміни в споживчих уподобаннях та стандартах якості, а також зростаюча конкуренція створюють нові виклики. Проблема полягає в тому, що м'ясопереробні підприємства повинні ефективно впроваджувати інформаційні технології для оптимізації виробництва, контролю якості та забезпечення безпеки харчових продуктів.

При цьому існує потреба у вивченні можливостей цифрових інструментів для стійкості економічної діяльності м'ясопереробних підприємств, враховуючи вплив внутрішніх та зовнішніх чинників. Необхідно розглянути питання кібербезпеки і захисту конфіденційної інформації в умовах ризику постійних кібератак. Отже, вивчення інформаційного забезпечення економічної безпеки м'ясопереробних підприємств стає актуальним науковим завданням для досягнення стійкого і конкурентоспроможного розвитку галузі.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення ролі інформаційного забезпечення економічної безпеки м'ясопереробних підприємств на сучасному етапі розвитку суб'єктів підприємництва досліджуваної галузі.

Результати. Досліджуваному питанню присвячена значна кількість робіт українських учених.

Кіпоренко С. С., Мороз О. В. у статті розглянули ключові аспекти механізму забезпечення економічної стійкості сільськогосподарських підприємств, зосередившись на особливостях його впровадження та впливу на розвиток галузі. Робота Ульченко В. присвячена організаційно-економічному механізму ефективного функціонування м'ясопереробних підприємств. У праці Маркіна І. А., Большакова Є. Л. розглянуто прийняття управлінських рішень на м'ясопереробних підприємствах із ризиковою стійкістю. Угрімова І. В., Старинець О. Г. у дослідженні розглянули антикризове управління підприємствами агропродовольчої сфери на прикладі м'ясопереробних підприємств. У доробках Іваніщева О., Пахомської О. розглянуто особливості впровадження системи НАССР на м'ясопереробних підприємствах України. Утенкова К. О. досліджує основні елементи та взаємозв'язки, які визначають ефективність економічного функціонування підприємств. Сніщенко Р. вивчає ризики та заходи забезпечення інформаційної безпеки підприємств. Тульчинська С. О., Солосіч О. С., Чорній В. В. аналізують переваги та можливі ризики впровадження цифрових технологій на підприємствах. Кутас О. О. у своїй праці розглядає підходи та інструменти забезпечення

стійкого розвитку підприємств у сучасних умовах. Большакова Є. Л. аналізує роль та вплив державних політик та механізмів на стійкий розвиток підприємств у м'ясопереробній галузі, зосереджуючись на важливості правильної координації та підтримки відповідних регуляторних заходів для підтримки галузі. Пасічник Ю. В. розглядає резерви та перспективи розвитку м'ясопереробних підприємств.

Важливість економічної безпеки підприємства важко переоцінити — це визначальний фактор його життєздатності та успіху. Забезпечення стійкості до економічних ризиків і заборон усунення загроз дозволяє підприємствам ефективно функціонувати, розвиватися та зберігати конкурентоспроможність. Економічна безпека допомагає зберегти фінансову стабільність, впливати на ризики і можливості, а також дотримуватися законодавчих та етичних стандартів, що сприяє довгостроковому успіху підприємства [2–3].

Важливість економічної безпеки на м'ясопереробних підприємствах відіграє ключову роль у забезпеченні їхньої життєздатності та стійкості у сучасних умовах господарської діяльності. Ця галузь стикається зі специфічними викликами, пов'язаними зі змінами у попиті споживачів, виробництвом та управлінням постачанням сировини. Основна мета економічної безпеки на м'ясопереробних підприємствах полягає в усуненні можливих ризиків і загроз, що можуть вплинути на їхню фінансову стабільність, репутацію та конкурентоспроможність. Важливість економічної безпеки включає ефективне фінансове управління, розробку стратегій управління ризиками, а також удосконалення бізнес-процесів для забезпечення стабільного та стійкого розвитку підприємств. Досягнення економічної безпеки допомагає зберегти ресурси, ефективно використовувати капітал [8].

Важливим елементом довгострокового функціонування м'ясопереробних підприємств є сталий механізм управління економічною безпекою суб'єкта підприємництва, базова модель якого відображена на рис. 1.

Механізм у системі забезпечення економічної безпеки підприємства у м'ясопереробній галузі визначається як організована послідовність етапів і процесів, спрямованих на гарантування стабільності фінансового стану та функціонування підприємства у встановлених рамках.

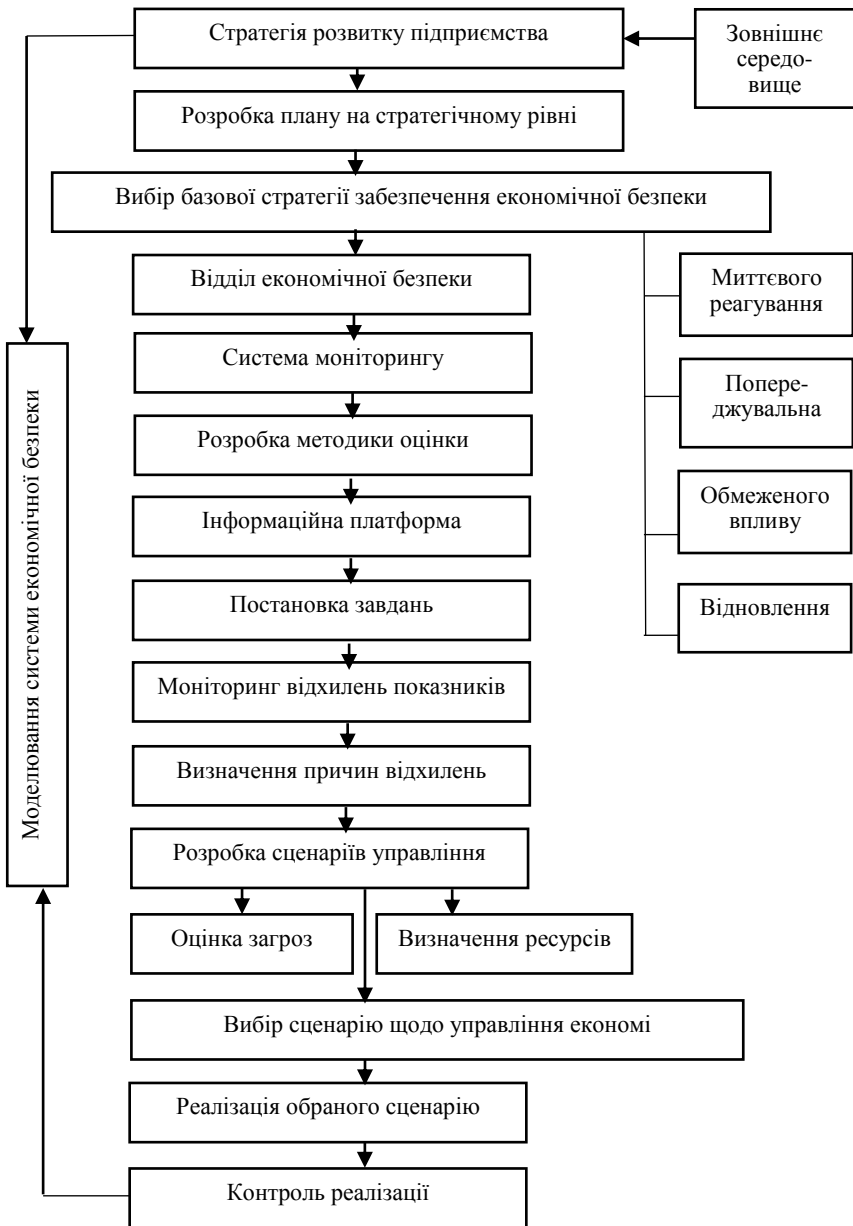

Рис. 1. Базова структура механізму управління економічною безпекою м'ясопереробного підприємства

Джерело: побудовано автором за [1, 6, 9–11].

Механізм управління економічною безпекою підприємства у м'ясопереробній галузі містить таку сукупність ключових елементів [1]:

1. Філософія економічної безпеки підприємства, яка визначає основні принципи та цінності, на яких ґрунтується підхід до забезпечення безпеки в економічній сфері.

2. Функції, що реалізують процес управління економічною безпекою, включаючи аналіз ризиків, розробку та впровадження заходів для зменшення ризиків, моніторинг фінансового стану тощо.

3. Ресурсне забезпечення механізму, що включає матеріальні, фінансові та людські ресурси, необхідні для втілення заходів з підтримки економічної безпеки.

4. Цільова спрямованість, яка охоплює основні організаційні структури та економічні інструменти, що є необхідними для забезпечення стабільного функціонування підприємства і його економічної безпеки.

Отже, механізм управління економічною безпекою підприємства у м'ясопереробній галузі складається з різноманітних компонентів, що доповнюють один одного та спрямовані на досягнення стійкості та надійності в економічних аспектах діяльності підприємства.

Сучасний механізм управління економічною безпекою розвитку підприємства у м'ясопереробній галузі передбачає формування кількох стратегічних напрямів. Один із таких напрямів повинен аналізувати поточну ситуацію, визначати конкретні цілі та розробляти політику підприємства з метою збереження та розширення його позицій на ринку. Інший напрям спрямований на використання методів, інструментів і прийомів для аналізу стратегій, які вживаються іншими суб'єктами з метою обмеження діяльності та зростання підприємства, що веде до звуження його можливостей для розвитку.

Ураховуючи особливості сучасного розвитку підприємств м'ясопереробної галузі, слід відмітити, що економічна безпека таких підприємств містить такі елементи, як фінансова безпека, кадрова безпека, технологічна безпека, ресурсна безпека, екологічна безпека. При цьому в умовах діджиталізації економіки все більшого значення набуває інформаційна складова економічної безпеки м'ясопереробних підприємств. Місце інформаційної безпеки в структурі економічної безпеки м'ясопереробного підприємства унаочнено на рис. 2.

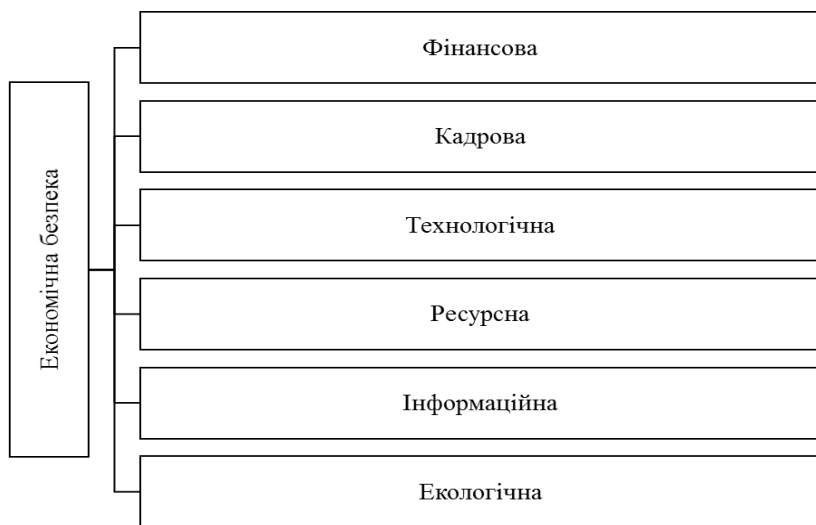

Рис. 2. Місце інформаційної безпеки в структурі економічної безпеки м'ясопереробного підприємства

Джерело: побудовано автором за [1, 4-7].

Інформаційна складова є важливим аспектом економічної безпеки м'ясопереробних підприємств, що передбачає систематичний збір, обробку та аналіз релевантної інформації та дозволяє відстежувати динаміку ринку, конкурентні переваги та внутрішні процеси підприємства. Ефективне забезпечення інформаційної безпеки — це розробка системи кібербезпеки для захисту важливих даних від несанкціонованого доступу, а також створення механізмів контролю за розповсюдженням конфіденційної інформації. Особлива увага приділяється аналізу ризиків, пов'язаних зі зловживанням інформацією, підrobкою документів і кібератаками. Інформаційна складова допомагає підприємствам приймати обґрунтовані рішення, а також прогнозувати та уникати можливі загрози економічній безпеці.

Інформаційна безпека має визначальне значення в системі забезпечення економічної безпеки м'ясопереробних підприємств, гарантуючи конфіденційність, цілісність і доступність інформаційних ресурсів, що впливає на здатність підприємств ефективно оптимізувати виробничі та управлінські процеси. Забезпечення захисту від кіберзагроз і несанкціонованого доступу до конфіденційних даних дозволяє уникати витоку важливої інформації,

попереджаючи фінансові втрати та репутаційні ризики. Аналіз інформаційних потоків дозволяє швидко реагувати на зміни у ринковому середовищі та розробляти ефективні стратегії розвитку. Отже, інформаційна безпека створює умови для стабільності, конкурентоспроможності та стійкості м'ясопереробних підприємств у сучасних умовах глобальної економіки.

Ключові структурні елементи інформаційної складової економічної безпеки м'ясопереробних підприємств визначають функціональну основу для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності.

- система збору інформації — охоплює методи збору даних про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на діяльність підприємства; це включає фінансову, економічну та ринкову інформацію;

- система аналізу інформації — враховує розробку методів та моделей для оцінки зібраної інформації, виявлення залежностей, ідентифікації ризиків і можливостей;

- система захисту інформації — організація заходів з кібербезпеки, шифрування та обмеження доступу до конфіденційних даних для запобігання несанкціонованого доступу;

- система управління інформацією — створення структури даних, їх зберігання та обробку для раціонального прийняття рішень;

- система реагування на загрози — розробка планів дій для виявлення та ліквідації загроз інформаційній безпеці;

- система навчання та підвищення кваліфікації — забезпечення персоналу необхідними знаннями і навичками з охорони інформації.

Взаємодія цих елементів забезпечує необхідний рівень інформаційної безпеки на м'ясопереробних підприємствах, сприяючи стабільному розвитку та захисту від потенційних загроз.

Забезпечення адекватного рівня інформаційної безпеки на м'ясопереробних підприємствах має вирішальне значення для їхнього загального економічного процвітання. Це впливає на різні аспекти функціонування підприємств і в масштабах галузі.

Адекватний рівень інформаційної безпеки допомагає підприємствам уникати ризиків фінансових втрат, витоку конфіденційної інформації та порушенню виробничих процесів. Це сприяє збереженню репутації та довіри клієнтів, що впливає на збільшення обсягів замовлень та ринкову позицію.

Крім того, відповідний рівень інформаційної безпеки забезпечує надійність управлінських рішень, сприяє ефективному аналізу ринкової кон'юнктури та тенденцій, що дозволяє прогнозувати зміни та адаптувати стратегії розвитку.

Узагальнюючи, адекватна інформаційна безпека на м'ясопереробних підприємствах впливає на їхню стійкість, конкурентоспроможність та внесок у загальну економічну динаміку галузі, забезпечуючи стабільну просперитету як окремих підприємств, так і всього сектору м'ясопереробної індустрії.

Високий рівень інформаційної безпеки мясопереробних підприємств відіграє роль у забезпеченні стійкості їхньої фінансової позиції. Це включає запобігання можливим крадіжкам інтелектуальної власності, фінансовим шахрайствам та кібератакам, які можуть призвести до непередбачених витрат.

Завдяки ефективній інформаційній безпеці, м'ясопереробні підприємства здатні забезпечувати безперебійну виробничу діяльність, що впливає на обсяги продукції та доходи, стабільності економічних показників і споживчої довіри до продукції підприємств.

Отже, інформаційна безпека відображається на економічному благополуччі м'ясопереробних підприємств через підтримання надійності операцій, збереження активів та забезпечення відповідності стандартам безпеки, сприяючи зростанню та сталому розвитку галузі.

Висновки. Як підсумок науково-дослідної роботи можна зробити такі узагальнення.

1. Механізми забезпечення економічної безпеки м'ясопереробних підприємств містять стратегічне планування, ризик-менеджмент, фінансовий контроль, оптимізацію виробничих процесів і ресурсів. Це передбачає аналіз ринкової кон'юнктури, розробку адаптивних стратегій, ефективне управління фінансами, забезпечення якості та безпеки продукції. Механізми також включають планування розвитку, інновації та вдосконалення управлінської діяльності, що сприяє стабільності та успішності підприємств у вимогливому ринковому середовищі.

2. Роль інформаційної складової у забезпеченні економічної безпеки м'ясопереробних підприємств є ваговою. Ця складова містить систематичний процес збору, обробки та аналізу актуальної інформації, яка дозволяє здійснювати моніторинг змін на ринку, виявляти конкурентні переваги та внутрішні процеси підприємства. Для забезпечення ефективності інформаційної безпеки важливо розробити систему кібербезпеки, що захищатиме важливі дані від несанкціонованого доступу, доцільно встановити механізми контролю за поширенням конфіденційної інформації. Цей підхід допомагає забезпечити надійний захист даних, зберегти довіру клієнтів і сприяє стабільному розвитку м'ясопереробних підприємств.

Література

1. Кіпоренко, С. С., & Мороз, О. В. (2019). Механізм економічної безпеки підприємств АПК. *Агросвіт*, (22), 104-108.
2. Ульченко В. (2019). Організаційно-економічний механізм ефективного функціонування м'ясопереробних підприємств. *Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних*, 188.
3. Маркіна, І. А., & Большакова, Є. Л. (2018). Прийняття управлінських рішень на м'ясопереробних підприємствах із ризиковою стійкістю: концептуальний підхід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, (21 (2)), 20–26.
4. Угрімова І. В., Старинець О. Г. Антикризове управління підприємствами агропродовольчої сфери на прикладі м'ясопереробних підприємств. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 31–37.
5. Іваніщева, О., & Пахомська, О. (2020). Особливості впровадження системи НАССР на м'ясопереробних підприємствах України. *Молодий вчений*, (9 (85)), 98–101.
6. Утенкова, К. О. (2018). Сутнісна характеристика функціональних складових економічної безпеки. *Облік і фінанси*, (3), 146–156.
7. Snishchenko, R., & Grynychutskiy, V. (2020). Інформаційна безпека як складова економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економічний аналіз*, 30(1 (1)), 241-248.
8. Тульчинська, С. О., Солосіч, О. С., & Чорній, В. В. (2021). Вплив діджиталізації управлінських процесів на систему забезпечення економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, (9), 54–58.
9. Кутас, О. О. Формування стратегії інноваційного розвитку м'ясопереробних підприємств / О. О. Кутас // *Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах: Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції*, 08–09 квітня 2020 р., м. Київ. — Київ: НУХТ, 2020. — С. 70–72.
10. Большакова Є. Л. (2019). Стійкий розвиток підприємств м'ясопереробної промисловості: особливості державного регулювання. *Український журнал прикладної економіки*, 260–272.
11. Пасічник, Ю. В. Резерви та перспективи розвитку м'ясопереробних підприємств. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»*—Полтава, 2021.—426 с. У матеріалах конференції розглядаються аспекти методології і практики управління господарської діяльності підприємств в рамках інтеграції до європейського, 252.

References

1. Kiporenko, S. S., & Moroz, O. V. (2019). The mechanism of economic security of agro-industrial enterprises. *Agrosvit*, (22), 104–108.

2. Ulchenko, V. (2019). Organizational-economic mechanism of effective functioning of meat processing enterprises. Problems and trends in the development of the modern economy in the conditions of integration, 188.

3. Markina, I. A., & Bolshakova, Ye. L. (2018). Decision-making in meat processing enterprises with risk resilience: a conceptual approach. Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy, (21(2)), 20–26.

4. Ugrimova, I. V., Starynets, O. G. Crisis management of agri-food enterprises on the example of meat processing enterprises. Actual problems of innovative economy. 2019. № 2. P. 31–37.

5. Ivanishcheva, O., & Pakhomska, O. (2020). Features of implementation of the HACCP system at meat processing enterprises of Ukraine. Young Scientist, (9(85)), 98–101.

6. Utenkova, K. O. (2018). Essential characteristics of functional components of economic security. Accounting and Finance, (3), 146–156.

7. Snishchenko, R., & Grynychyskyi, V. (2020). Information security as a component of economic security of business entities. Economic Analysis, 30(1(1)), 241–248.

8. Tulchinska, S. O., Solosich, O. S., & Chorniy, V. V. (2021). The impact of digitization of management processes on the system of ensuring the economic security of the enterprise. Investments: practice and experience, (9), 54–58.

9. Kutas, O. O. Formation of the strategy of innovative development of meat processing enterprises / O. O. Kutas // Problems of management and economics of enterprises in modern conditions: Materials of the XVI International Scientific-Practical Conference, April 08-09, 2020, Kyiv. — Kyiv: NUFT, 2020. — P. 70–72.

10. Bolshakova, Ye. L. (2019). Sustainable development of meat processing industry enterprises: features of state regulation. Ukrainian Journal of Applied Economics, 260-272.

11. Pasichnik, Yu. V. Reserves and prospects of development of meat processing enterprises. Materials of the IV International Scientific and Practical Conference (distance format) «Formation and prospects of development of entrepreneurial structures within the integration into the European space» — Poltava, 2021. — 426 p. The conference materials discuss aspects of the methodology and practice of management of economic activity of enterprises within the integration into the European, 252.1. Grebeshkov, Oleksii. «Upravlinnia informatsiieiu v suchasnomu biznesi: stratehichnyi aspekt» [«Information Management in Modern Business: A Strategic Aspect»]. Formuvannja rynkovoï ekonomiky, January 1, 2008. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.08.2023.